

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Tendencias da Literatura Actual		Código	613584116	
Titulación	Mestrado Universitario en Literatura, Cultura e Diversidade (plan 2016)				
Descriptorios					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	2º cuatrimestre	Primeiro	Optativa	3	
Idioma	Castelán				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Letras				
Coordinación	Valcarcel Lopez, Maria Eva		Correo electrónico	eva.valcarcel@udc.es	
Profesorado	Valcarcel Lopez, Maria Eva		Correo electrónico	eva.valcarcel@udc.es	
Web					
Descrición xeral	Estudo avanzado orientado o coñecemento de obras significativas da literatura hispanoamericana desde unha perspectiva de análise crítico de textos e contextos. Estudo crítico dun tema ou línea de investigación específicos relacionados ca literatura hispanoamericana. Análisis de perspectivas de ulterior investigación sobre o tema.				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Integrar os estudos literarios nun contexto cultural mais extenso que trascenda os límites dunha soa lingua e/ou nación, atendendo á diversidade cultural
A2	Ampliar o concepto de literatura, a través da súa relación coas TICS, os medios de comunicación, o cine, as artes, no marco da diversidade cultural
A5	Adquirir as habilidades necesarias para analizar e investigar os mecanismos dos procesos de comunicación
A6	Coñecer e valorar a diversidade cultural, con especial atención aos ámbitos hispánico e galego-portugués
A7	Coñecer as principais correntes teóricas que integraron e integran a reflexión sobre a literatura e a cultura, así como os seus antecedentes
A8	Comprender os procesos históricos dos estudos literarios e culturais e os seus cambios de paradigma
A9	Aplicar as técnicas de análise cultural respetando os fundamentos ideolóxicos presentes en contextos diversos
A10	Analizar e interpretar textos, aplicando diferentes modelos teóricos e xenéricos
B4	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións(TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da vida
B6	Valorar críticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñibles para resolver problemas cos que deben afrontarse
B7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe
B8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade
B9	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser, en grande medida, autodirixido ou autónomo
B10	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma
B11	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras
C1	Adquirir capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva
C2	Traballar de maneira interdisciplinar en entornos diversos
C3	Demostrar un compromiso ético coas desigualdades
C4	Promover o entendemento intercultural desde a comprensión da diversidade
C7	Desenvolver habilidades cognitivas avanzadas (capacidade de síntese, análise e pensamento crítico) relacionadas co desenvolvemento e a creación dun perfil investigador
C8	Adquirir a capacidade de concebir e deseñar proxectos de investigación con rigor académico
C9	Desenvolver habilidades de xestión da información para propósitos académicos e de investigación

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe		Competencias do título		
Saber reconstruír os contextos sociais que propician o novo modelo de literatura e recoñecer a nova transgresión da cultura pop.	AM1 AM2 AM5 AM7 AM9 AP1	BP3 BP6 BP8		
Identificar as novas identidades fráxiles que aparecen analizadas nestas obras: migrante, muller, homoxesual, LGTB.	AM1 AM5 AM9 AP1	BP3		
Saber relacionar a escrita co mundo global no que vivimos hoxe.	AM1 AM2 AM5 AM6 AM7 AM9 AP1	BP3 BP4 BP5 BP7	CM1 CM2	
Poder opinar criticamente sobre a sociedade actual e relacionala ca produción artística.	AM1 AM2 AM5 AM6 AM8 AM9 AP1	BP1 BP3 BP5 BP7	CM1 CM2 C11 C12 C13	
Realizar ensayos teóricos correctamente documentados y originales que puedan explicar los modelos sociales y culturales dentro del ámbito de estudio.	AM2 AM5 AM9	BP1 BP5 BP7	CM1 CM2 C12 C13	
Saber reconocer el nuevo mapa literario y saber reconstruir la historia de las ideas artísticas en la América Latina del siglo XXI.	AM1 AM2 AM5 AM6 AM7 AM8 AM9	BP5	CM1 CM2 CM3 CM4 C11 C12 C13	
Saber reconstruír a evolución das ideas artísticas na América Latina do século XXI.	AM1 AM2 AM6 AM8	BP3	CM4 C11	

Contidos

Temas	Subtemas
A nova literatura latinoamericana entre 1996 e 2023. Introducción e contextos.	Literatura y política. De Macondo a Mac Ondo. Liberalismo y globalización.

A redefinición da figura do autor. Cambio de voz: do nós o eu.	Do público o privado A relación co canon. Hibridación textual.
Os diversos centros da literatura urbana.	De París a New York? A ficción migrante.
O novo imaxinario emerxente. Feminismos. Literatura e xénero.	As identidades sexuais e a súa fragilidade social. O canon da maternidade. A escritura do corpo feminino.
Práctica textual.	Análise de textos seleccionados.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A8	2	2	4
Sesión maxistral	A5 A7 A8	5	11	16
Investigación (Proxecto de investigación)	B6 B7 B8 B10 C3 C8 C9	1	33	34
Obradoiro	A1 A2 A5 A6 A7 A10 A9 B4 B9 B11 C1 C2 C4 C7 C8	7	14	21
Atención personalizada		0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Presentación do contido e avaliación dos coñecementos previos do alumnado, así como avaliación da súa disposición fronte a materia. Valoración das necesidades específicas do alumnado.
Sesión maxistral	Nestas sesións daránse as claves teóricas e describiránse conceptos básicos para fixar as nocións fundamentais que se precisan para o desenvolvemento do resto das metodoloxías de aprendizaxe.
Investigación (Proxecto de investigación)	Orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado. No proxecto de investigación amósanse as habilidades logradas no obradoiro e as outras metodoloxías utilizadas eponse de manifesto a autonomía fronte a aprendizaxe.
Obradoiro	O obradoiro consta dunha serie de exercicios prácticos diversos nos que se persigue o dominio da disciplina mediante a práctica e a metodoloxía. Os alumnos/as farán comentarios, manipularán textos, farán exposicións e articulacións de ideas concreción intelectual dos contextos históricos e situacións comunicativas, agás da reflexión estética e a contextualización socio-histórica.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Investigación (Proxecto de investigación)	O deseño e a posta en marcha do proxecto de investigación precisa a relación individual co alumno, o que hai que escoitar e facilitar os medios teóricos e técnicos para que poida deseñar un proxecto de interese.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación

Obradoiro	A1 A2 A5 A6 A7 A10 A9 B4 B9 B11 C1 C2 C4 C7 C8	Valorarase a participación e o desenvolvemento satisfactorio das actividades propostas na aula e do mesmo xeito as tarefas encargadas para fora da mesma.	40
Investigación (Proxecto de investigación)	B6 B7 B8 B10 C3 C8 C9	Valorarase a orixinalidade e a efectividade da proposta de traballo de investigación. Tamén a seu modo de plantexamento e a realización final. Será importante a redacción e/ou exposición claras e cunha linguaxe axeitada a un exercicio avanzado.	60

Observacións avaliación

No obradoiro valorarase a eficacia e na resolución de problemas propostos e a orixinalidade para plantexar outros novos para resolver en grupo.; terase en conta a vontade de ambición nas respostas e nas propostas.

Valorarase tamén a correcta exposición oral e escrita dos traballos que se propoñan. Na sesión maxistral esixese unha resposta activa, participando nos coloquios e debates que se propoñan nas mesmas. Terase en conta a situación particular dos alumnos con dispensa académica nas dúas convocatorias, dando un tratamento particularizado a cada caso no momento en que sexa presentado, para o que é preciso que o alumno se presente o seu caso ante o profesor antes do inicio da docencia. A avaliación incluírá o desempeño no obradoiro (40%) no que se deberán demostrar as competencias básicas da materia mediante una selección de comentarios de texto, e un traballo de investigación (60%). A avaliación da segunda convocatoria terá os mesmos contidos e deseño que na primeira oportunidade, incluírá varios comentarios e un traballo de investigación. Do mesmo xeito se procederá na convocatoria de decembro. Calquera falta de honradez académica (plaxio, utilización de textos ou ideas doutros autores sen indicar a procedencia, copia en exercicios ou traballos, ou outras variabeis destas características) será sancionada coa anulación total da actividade de que se trate e a penalización correspondente en virtude da normativa vixente. Calquera falta de honradez académica, plaxio, utilización de ideas de outros sen indicar procedencia e outras variables similares será penalizada con la sanción correspondiente en virtude da normativa vixente.

Se un alumno/a non presenta o traballo de avaliación ou non se presenta o examen na convocatoria extraordinaria recibirá a calificación de non presentado. Tense en conta a diversidade na planificación das estratexias docentes para a avaliación. Tense en conta a dimensión de xénero na abordaxe dos contidos da materia. Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria incorporarase a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos sexos e propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas). A materia poderá ser adaptada ao estudantado que precise de medidas encamiñadas ao apoio á diversidade consonte ás indicacións

da Unidade de Atención á Diversidade (<https://www.udc.es/cufie/ADI/>), coa que se deberá contactar nos prazos establecidos por esta unidade. Pódese contar tamén co asesoramento da titora ADI da facultade (pat.filoxia@udc.gal).

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<p>Antelo, Raúl, Lo transvisual y la arqueología de lo moderno, Buenos Aires: 17 g Editora, 2021Badinter, Elizabeth, Existe el amor maternal? (1980) https://kolektivoporoto.cl/wp-content/uploads/2015/11/Badinter-Elizabeth-Existe-el-amor-maternal.-Historia-de-la-maternidad-siglo-XII-al-XX.pdfBarrera Enderle, Víctor. ?Entradas y salidas del fenómeno literario actual o la ?alfaguarización? de la literatura hispanoamericana?. Ensayos sobre literatura y cultura latinoamericanas. Santiago de Chile: LOM Ediciones, 2002, pp. 91-111.Becerra, Eduardo (edic., sel. y pról.). Líneas aéreas. Madrid: Ediciones Lengua de Trapo, 1999.Beauvoir, El segundo sexo (1949)https://www.segobver.gob.mx/genero/docs/Biblioteca/El_segundo_sexo.pdfCixous, Hélène, La balsa de la medusa,Anthrops, Barcleona, 2012.Guerrero, Gustavo. ?La novela hispanoamericana en los años noventa: apuntes para un paisaje inacabado?. Cuadernos Hispanoamericanos 599 (2000): 71-88. ?Manifiesto Crack?. lateral. Revista de Cultura 70 (2000). Tomado de http://www.lateral-ed.es/revista/articulos/manifiestocrack70.htmlMargolis, Mac. ?Is magical realism dead?? Newsweek International. 6 may. 2002. Tomado de http://www.fuguet.com/fuguet/bio/prensa/otros/newsweek.htmlMeruane, Lina , Viajes Virales. La crisis del contagio global en la escritura del sida,. Fondo de Cultura Económica, México, 2012.Meruane, Ilna; Contra los hijos,Tumbona Ediciones, México 2015.Mignolo, Walter D. ?Posoccidentalismo: las epistemologías fronterizas y el dilema de los estudios (latinoamericanos) de área?. Revista Iberoamericana 200 (2002): 847-864.Oliver, Diana, Materidades precarias,Arpa,Madrid, 2022.Palaversich, Diana. ?Rebeldes sin causa. Realismo mágico vs. realismo virtual?. Hispamérica 86 (2000): 55-70.Paz Soldán, Edmundo. ?Escritura y cultura audiovisual en Por favor, rebobinar de Alberto Fuguet?.Latin America Literary Review 30:59 (2002): 43-54.Paz Soldán, Edmundo y Alberto Fuguet (sel. y pról.). Se habla español. Voces latinas en USA. Miami: Alfaguara, 2000.Piglia, Ricardo y Juan José Saer. Por un relato futuro; diálogo Ricardo Piglia-Juan José Saer. Santa Fe: Universidad Nacional del Litoral, 1990.Russ, Joanna, Cómo acabar con la escritura d elas mujeres, Barret, Madrid, 2018.Subercaseaux, Bernardo. ?La integración intelectual y cultural en América Latina?. Revista Universum1997. Tomado de http://www.fuguet.com/fuguet/libros/mcondo/prensa/ universum.htmVolpi, Jorge, ?El fin de la narrativa latinoamericana?. Revista de Crítica Literaria Latinoamericana 59 (2004): 33-42.G arcía-Corales, Guillermo (2009). «Dieciséis entrevistas con autores chilenos contemporáneos: La emergencia de una nueva narrativa». The Edwin Mellen Press. Retrieved 20 March 2010.</p>
<p>Bibliografía complementaria</p>	<p>Guerrero, Gustavo. ?La novela hispanoamericana en los años noventa: apuntes para un paisaje inacabado?. Cuadernos Hispanoamericanos 599 (2000): 71-88.Margolis, Mac. ?Is magical realism dead?? Newsweek International. 6 may. 2002. Tomado de http://www.fuguet.com/fuguet/bio/prensa/otros/newsweek.htmlMignolo, Walter D. ?Posoccidentalismo: las epistemologías fronterizas y el dilema de los estudios (latinoamericanos) de área?. Revista Iberoamericana 200 (2002): 847-864.Paz Soldán, Edmundo y Alberto Fuguet (sel. y pról.). Se habla español. Voces latinas en USA. Miami: Alfaguara, 2000.Piglia, Ricardo y Juan José Saer. Por un relato futuro; diálogo Ricardo Piglia-Juan José Saer. Santa Fe: Universidad Nacional del Litoral, 1990.Subercaseaux, Bernardo. ?La integración intelectual y cultural en América Latina?. Revista Universum1997. Tomado de http://www.fuguet.com/fuguet/libros/mcondo/prensa/ universumSabo, María José (2015). La Nueva Narrativa en los años noventa.El Manifiesto Crack en diálogo con las transformaciones del horizonte teórico-crítico latinoamericano. Córdoba, Eduvim._____ (1978). «El barroco y el neobarroco», en Cesar Fernández Moreno, (ed.). Ame?rica Latina en su literatura.Me?xico, Siglo Veintiuno, pp. 169-174.</p>

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías